

Dominik Héjj

Prezydent Węgier ponownie zapewnia o poparciu dla członkostwa Szwecji w NATO

Węgry nie będą ostatnim państwem członkowskim, które wyrazi zgodę na rozszerzenie Sojuszu Północnoatlantyckiego do 32 państw. Taka deklaracja padła w czasie spotkania prezydent Węgier z sekretarzem generalnym NATO Jensem Stoltenbergiem. Prezydent Katalin Novák podkreśliła mocne zaangażowanie Węgier w bezpieczeństwo Sojuszu Północnoatlantyckiego, którego dowodem jest zarówno modernizacja sił zbrojnych Węgier, jak i wcześniejsze, niż pierwotnie zakładano, osiągnięcie poziomu wydatków na obronność w wysokości 2% PKB.

Największe ćwiczenia w historii wolnych Węgier. 8 listopada 2023 r. prezydent Katalin Novák odwiedziła kwaterę główną NATO w Brukseli. Była to jej pierwsza wizyta od czasu objęcia urzędu w maju 2022 r. Data wizyty zbiegła się w czasie z rozpoczęciem na Węgrzech manewrów wojskowych pod nazwą „Adaptive Hussars 23” (ADHU23). Zakończone po dziewięciu dniach ćwiczenia były największymi manewrami przeprowadzonymi od trzech dekad. Udział w nich wzięli żołnierze nie tylko węgierscy, ale także z jednostek sojuszniczych stacjonujących na Węgrzech – amerykańskich, chorwackich, włoskich i tureckich. Według informacji węgierskiego ministerstwa obrony, łącznie we wszystkich fazach ćwiczeń udział wzięło blisko 6000 żołnierzy, w tym kilkuset z wojsk sojuszniczych, a także ok. 600 węgierskich rezerwistów. W ćwiczeniach wykorzystano zostało ponad 700 jednostek różnego rodzaju sprzętu wojskowego, m.in. helikoptery H225M i H145 czy bojowe wozy piechoty KF41 Lynx. Celem ADHU23 było sprawdzenie stanu gotowości zaplecza logistycznego, a także m.in. doskonalenie technik przepławiania się przez przeszkody wodne. Zaproszenie do ćwiczeń ADHU23 żołnierzy NATO miało dowodzić zaangażowania Węgier w podnoszenie zdolności bojowych Sojuszu. Innymi tego dowodami mają być także: modernizacja sił zbrojnych (zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 1002](#) oraz [„Komentarze IEŚ”, nr 1003](#)), osiągnięcie przez Węgry poziomu wydatków na obronność w wysokości 2% PKB (o rok wcześniejsze, niż zakładano) oraz zaangażowanie węgierskich żołnierzy w misję stabilizacyjną KFOR w Kosowie.

„Węgry nie będą ostatnie”. Komunikat biura prasowego NATO po spotkaniu Stoltenberg-Novák jasno wskazywał na poruszane zagadnienia: „Sekretarz generalny NATO rozmawiał z prezydent Węgier o akcesji Szwecji do NATO oraz wsparciu dla Ukrainy”. Już na początku spotkania z dziennikarzami¹ sekretarz zaznaczył, że oczekuje od Węgier wywiązania się z danej państwom członkowskim obietnicy dotyczącej tego, że nie będą ostatnim państwem, które zgłasza nad rozszerzeniem NATO o Szwecję. Drugim państwem, które jeszcze decyzji nie podjęło, jest Turcja, gdzie wniosek o rozszerzenie analizowany jest obecnie na poziomie Komisji Spraw Zagranicznych Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji.

Prezydent Węgier w czasie konferencji prasowej, odnosząc się do kwestii rozszerzenia Sojuszu, doceniła osobiste wysiłki Stoltenberga, które z sukcesem doprowadziły do akcesji Finlandii. Wyraziła także nadzieję, że niebawem „powitamy Szwecję jako pełnoprawnego członka NATO”. W jej opinii „tego wymaga bezpieczeństwo Europy”. Prezydent nie wskazała natomiast daty zamknięcia procesu akcesyjnego po stronie Węgier. Pytana o tę kwestię przez dziennikarzy przekazała, że została zapewniona przez premiera Viktora Orbána, że Węgry nie będą ostatnim państwem Sojuszu, które ratyfikuje akcesję Szwecji. Prezydent podkreśliła swoje osobiste poparcie dla rozszerzenia, zaznaczyła jednak, że decyzję podejmą parlamentarzyści. Dziennikarze dopytywali również Jensa Stoltenberga o to, czy Sojusz założył graniczną datę zakończenia procesu rozszerzenia. Sekretarz generalny unikał jasnej deklaracji.

¹ Konferencja prasowa dostępna jest pod adresem: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_219800.htm.

Projekt T/638. Projekty ustaw ratyfikujące rozszerzenie NATO o Finlandię i Szwecję wpłynęły do Zgromadzenia Krajowego Węgier 14 lipca 2022 r. Kwestia fińska została pozytywnie rozwiązana w czasie głosowania 27 marca 2023 r. Propozycja uzupełnienia porządku obrad w tym dniu o głosowanie nad ratyfikacją przystąpienia Szwecji do NATO (projekt ustawy T/638) została odrzucona głosami koalicji Fidesz-KDNP. Podobna sytuacja miała miejsce 31 lipca 2023 r., kiedy na wniosek opozycji zwołano nadzwyczajne posiedzenie Zgromadzenia Krajowego. Zostało ono jednakże zbojkotowane przez posłów koalicji Fidesz-KDNP, a brak kworum uniemożliwił głosowanie. Nad projektem ustawy T/638 po raz ostatni pracowano w parlamentarnej komisji obrony narodowej 8 marca 2023 r. To oznacza, że od dziewięciu miesięcy nie jest on w żaden sposób procedowany. Warto przy tym przypomnieć, że po szczycie NATO w Wilnie (zob. „[Komentarze IEŚ, nr 921](#)”) władze Węgier zapewniały, iż ratyfikacja przystąpienia Szwecji do Sojuszu jest „kwestią jedynie techniczną”.

Analiza kalendarza posiedzeń Zgromadzenia Krajowego od września 2023 r., tj. od początku sesji jesiennej, jasno wskazuje na brak woli politycznej ze strony rządzącej koalicji do przeprowadzenia głosowania. Głosowanie nie zostało ujęte także w zaktualizowanym 7 grudnia 2023 r. kalendarzu posiedzeń. Warto wskazać, że przy okazji każdego posiedzenia parlamentu opozycja zgłasza wnioski o dopisanie do porządku obrad głosowania nad ustawą T/638 i każdorazowo inicjatywa taka jest odrzucana (ostatnią taką próbę podjęto 30 listopada 2023 r.). Jednocześnie należy zauważyć, że w przypadku woli politycznej ze strony rządu ustawa ratyfikująca przystąpienie Szwecji do NATO mogłaby być przyjęta bardzo szybko. A uwzględniając deklaracje prezydent Katalin Novák, mogłaby ją ona podpisać nawet tego samego dnia. Taki przyspieszony tryb procedowania ustaw miał już miejsce.

Strona węgierska oficjalnie nie przedłożyła szwedzkim partnerom żadnych twardych oczekiwań, od których spełnienia uzależniona byłaby ratyfikacja przyjęcia Szwecji do NATO. Opóźnianie głosowania wydaje się być odpowiedzią na „niepoehlebne opinie” szwedzkich elit politycznych, dotyczące jakości demokracji na Węgrzech. Wiąże się to z wyemitowanym w Szwecji we wrześniu 2023 r. filmem edukacyjnym dla uczniów pt. „UE i demokracja”, w którym jednoznacznie skrytykowano sposób sprawowania władzy przez rząd Węgier. Szef węgierskiego MSZ Péter Szijjártó w bardzo krytycznym liście do ministra spraw zagranicznych Szwecji Tobiasza Billströma podkreślił, że Węgrzy mogą czuć się tym filmem obrażeni: „Jestem pewien, że rozumieją Państwo sprzeczność między tymi dwoma zjawiskami: namawiają Państwo naszych parlamentarzystów do ratyfikowania Państwa przystąpienia do NATO, jednocześnie oskarżając ich o niszczenie węgierskiej demokracji. (...) Ta sprzeczność stała się teraz jeszcze bardziej dotkliwa i wcale nie pomaga w spełnieniu Państwa ciągłego żądania”². Jak poinformował 6 listopada 2023 r. portal informacyjny ATV.hu, szef węgierskiej dyplomacji potwierdził, iż nie dostał na swój list odpowiedzi. Skomentował przy tym, że nie jest zaskoczony brakiem odpowiedzi, ale jest to przejawem braku szacunku, „który nie pomaga procesowi [ratyfikacji]”. W jego opinii Szwedzi celowo nie odpowiadają na krytyczne listy, co jest „problemem”.

W trakcie 10. szczytu Organizacji Ludów Turańskich, który odbywał się w Kazachstanie w dniach 2-3 listopada 2023 r., szef węgierskiej dyplomacji rozmawiał na temat rozszerzenia NATO z ministrem spraw zagranicznych Turcji. Jak poinformował Szijjártó, strona turecka nie mogła podać konkretnych dat podjęcia decyzji przez parlament, bowiem „nie leży to w kompetencjach rządu, a w kompetencjach Zgromadzenia Narodowego”. Argumentacja jest zatem tożsama z węgierską.

Procedowanie ustawy T/638 nie jest przewidziane w porządku obrad parlamentu węgierskiego aż do 12 grudnia 2023 r. Trzeba także uwzględnić, że 15 grudnia zakończy się jesieńna sesja Zgromadzenia Krajowego, a sesja wiosenna rozpocznie się dopiero 1 lutego 2024 r. Jednakże data pierwszego posiedzenia parlamentu w sesji wiosennej jest wyłączną decyzją przewodniczącego Zgromadzenia Krajowego. Na przykład w 2023 r. odbyło się ono dopiero 27 lutego. Teoretycznie istnieje możliwość zwołania posiedzenia nadzwyczajnego, jednakże potrzebna jest do tego wola polityczna.

² Treść listu dostępna jest na profilu ministra na portalu Facebook.com:
https://www.facebook.com/szijjarto.peter.official/posts/839769120949716?ref=embed_post.

Według zapowiedzi strony węgierskiej 18 grudnia 2023 r. wizytę w Budapeszcie ma złożyć prezydent Turcji Recep Tayyip Erdoğan. Na ten dzień zaplanowano posiedzenie Węgiersko-Tureckiej Rady Współpracy Strategicznej Wysokiego Szczebla. Przedmiotem rozmów ma być m.in. kwestia rozszerzenia NATO.

Podsumowanie. Należy przypuszczać, że Węgry ostatecznie ratyfikują przystąpienie Szwecji do NATO, natomiast trudno jest wskazać datę takiej decyzji. Obiektywnie brak jest racjonalnych przesłanek wstrzymujących ten proces. Bez wątplenia blokowanie akcesji Szwecji nie poprawia wizerunku Węgier na arenie międzynarodowej. W sytuacji, w której najważniejsi światowi przywódcy podkreślają wagę decyzji Turcji w tej kwestii, i przy założeniu, że Budapeszt „i tak się zgodzi”, przecież obiecał „nie być ostatnim”, wskazuje to wręcz na osłabienie pozycji Budapesztu.

Zaufaniu sojuszników do Węgier nie sprzyja również fakt, iż 26 października 2023 r. minister Szijjártó w Mińsku wziął udział w konferencji „Bezpieczeństwo Eurazji: rzeczywistość i perspektywy w transformującym się świecie”, której organizatorem była Organizacja Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym, określana mianem „rosyjskiego NATO”.

Strategicznym celem Sojuszu Północnoatlantyckiego jest to, by w Waszyngtonie, w szczycie NATO, który odbędzie się latem 2024 r., uczestniczyły 32 państwa, a więc również Szwecja jako pełnoprawny członek Sojuszu. Z perspektywy amerykańskiej, szczególnie w kontekście zbliżających się wyborów prezydenckich, będzie to niezwykle istotne. Prezydent USA Joe Biden będzie chciał zaprezentować sukces prowadzonej przez siebie polityki zwiększania amerykańskiego zaangażowania w NATO, zwłaszcza w kontekście rewizji tego zaangażowania, zapowiadanego przez potencjalnego rywala w wyborach prezydenckich – Donalda Trumpa.